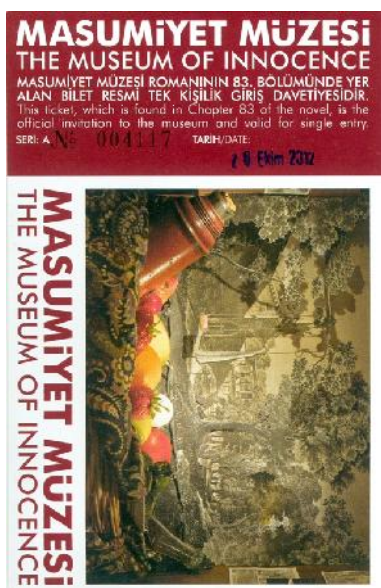

Amintiri materiale: *Muzeul inocenței* de Orhan Pamuk

Radu-Alexandru Dragoman*

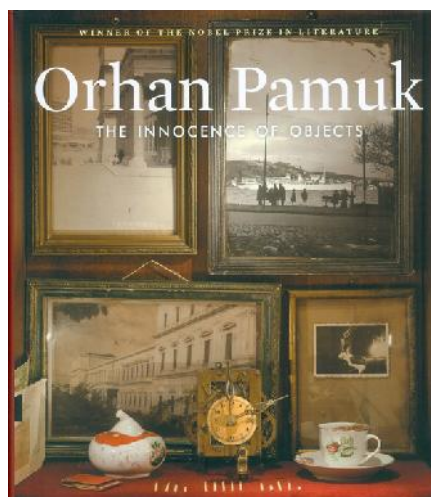
tefanei

Ascuns față de zonele centrale ale Istanbulului, în cartierul Çukurcuma, pe o stradă îngustă purtând același nume, se află un mic muzeu – *Muzeul inocenței*. Intrând pe ușa muzeului, vizitatorul va afla că obiectele expuse și modesta clădire ce le adăpostește reprezintă vestigiile – arheologice aș spune și aș sublinia eu – unei povești de dragoste încheiate tragic, petrecute în a doua jumătate a anilor 1970 și prima parte a anilor 1980, între doi tineri, de vârste și condiții sociale diferite, pe nume Füsün și Kemal. Povestea celor doi este înfățișată nu doar prin intermediul obiectelor, ci și a unui roman intitulat de autorul său – Orhan Pamuk –, tot *Muzeul inocenței*, tradus în numeroase limbi, inclusiv în limba română, la Editura Polirom, în 2010. Fiecare vitrină din cadrul muzeului corespunde unui capitol din roman. Exact ca în cazul arheologiei, între

roman/text și obiectele menționate în roman rămâne întotdeauna o distanță, pe care interpretul (*i.e.* cititorul/vizitatorul) trebuie să o străbată – nu doar o dată – în ambele direcții. După cum se poate afla din *Inocența obiectelor* – catalogul ce însoțește expoziția (cu ediții în engleză¹, franceză și germană) –, muzeul și romanul au fost plămădite concomitent, motiv pentru care prima întâlnire cu povestea lui Füsün și a lui Kemal se poate face fie începând cu lectura romanului, fie vizitând mai întâi muzeul (cazul meu).

Atât în roman, cât și în muzeu, obiectele evocă momentele ce compun povestea de dragoste dintre Füsün și Kemal, fac simțite imaginea, gesturile și mirosul persoanei de care sunt legate, iar relațiile dintre obiecte creează instantanee ale stărilor lor sufletești. Obiectele nu sunt însă simple semne ale momentelor

* Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, str. Henri Coandă 11, Sector 1, 010667, București; al_dragoman@yahoo.com.

¹ O. Pamuk, *The innocence of objects*, Istanbul, 2012, The Museum of Innocence.

trăite, ci chiar „o parte a acelor clipe” (*M.i.*, p. 444). Cu alte cuvinte, muzeul și romanul vorbesc despre „forța lucrurilor” și, în egală măsură, despre „amintirile teaurizate în ele” (*M.i.*, p. 384). Această forță a obiectelor se observă și din faptul că datorită și prin intermediul lor povestea „inventată” de Orhan Pamuk capătă o dimensiune materială, o aură de „real”, devine o prezență, umbrind sau chiar dizolvând granița dintre „realitate” și „ficțiune”. Caracterul ficțional al narațiunii lui Orhan Pamuk nu face problematică „autenticitatea” obiectelor. În cadrul expoziției, obiectele, achiziționate de autor de la diverși colecționari și vânzători din Istanbul, capătă un nou rol – acela de a spune povestea lui Füsün și a lui Kemal. Totodată însă, provenite din Istanbulul anilor 1970-1980, obiectele evocă lumea în care au fost anterior utilizate și evenimentele la care au fost martore; după cum spune chiar Orhan Pamuk, „Vizitatorii care, în acele zile, își vor aminti, contemplând obiectele cu pietate și venerație, de dragostea dintre Füsün și Kemal, vor înțelege probabil că, la fel ca în cazul poveștilor cu Leyla și Mecnun ori cu Hüsn și Aşk, povestea respectivă nu este doar povestea acelor îndrăgostiți, ci povestea unei întregi lumi, adică a Istanbulului” (*M.i.*, p. 619).

Fără a oferi niciun fel de detalii despre expoziție sau despre roman, pentru a nu răpi astfel emoția întâlnirii, îi îndemn pe toți cei interesați de înțelegerea lucrurilor materiale să citească povestea de dragoste dintre Füsün și Kemal, să viziteze, dacă se poate, *Muzeul inocenței*, și să reflecteze asupra rolului și importanței obiectelor în propriile noastre povești de viață, dar și asupra modestiei și inocenței obiectelor ce ne-au fost vreodată alături.

Radu-Alexandru Dragoman, *Amintiri materiale: „Muzeul inocenței” de Orhan Pamuk*, www.archaeology.ro/Pdf/arheo_literatura/RAD_2015_Muzeul_inocentei.pdf